

Filozofski fakultet u Beogradu
Komisiji za obezbeđivanje kvaliteta i samovrednovanje

Godišnji statistički izveštaj o
studentskoj evaluaciji pedagoškog rada nastavnika na osnovnim studijama
za akademsku 2016/2017. godinu.

Izveštaj izradio:
dr Oliver Tošković

Sadržaj:

Broj studenata- procenjivača.....	3
Prosečne ocene nastavnika na dimenzijama procene.....	3
Razlike između studijskih grupa.....	4
Distribucija prosečnih ocena.....	5
Redovnost održavanja nastave (izdvojena analiza studentskih procena).	6
Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika:	8
Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika:..	9
Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika:	11
Razlike između studijskih grupa u broju procenjivača	12
Razlike u broju procenjivača i prosečnoj oceni i odnosu na prethodnu godinu	13
Trend promene ukupne prosečne ocene fakulteta.....	14
Analiza instrumenta	15

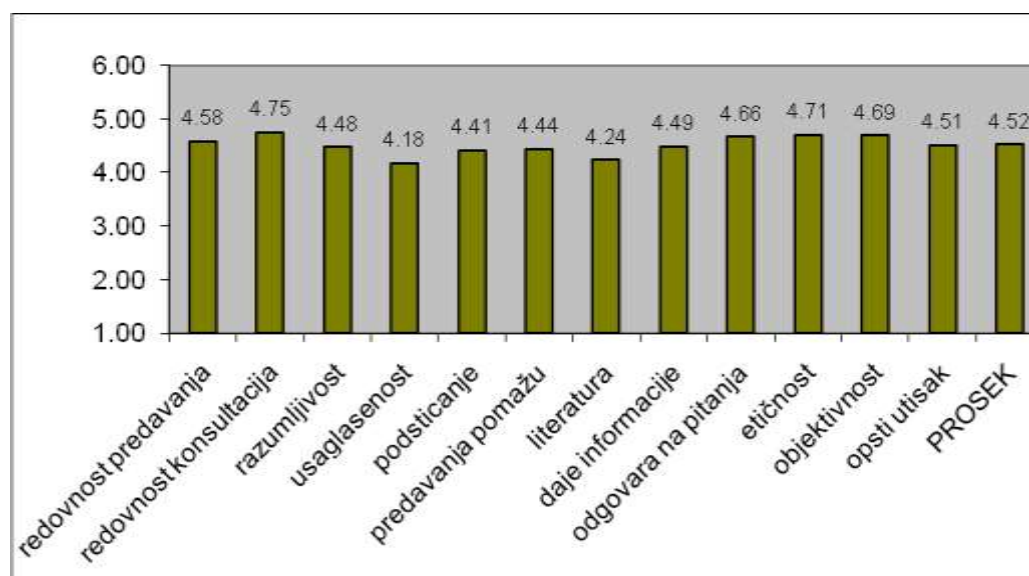
Broj studenata- procenjivača

Ukupan broj procena (upitnika) u evaluaciji pedagoškog rada nastavnika na osnovnim studijama za akademsku 2016/2017. godinu iznosi 8456. Evaluacija je u jesenjem semestru rađena u papir-olovka formi na celom fakultetu, dok je u prolećnom semestru rađena u papir-olovka formi na odeljenjima za etnologiju i antropologiju, filozofiju, istoriju, istoriju umetnosti, klasične nauke, psihologiju, sociologiju, CON i kabinet za strane jezike, a u elektronskoj formi na odeljenjima za arheologiju, andragogiju i pedagogiju. Kada je reč o broju studenata koji procenjuju nastavnike on se kreće od 1 do 372. Ocena rada svakog drugog nastavnika bazirana je na procenama koju daje manje od 10 studenata. Prosečan broj procenjivača po nastavniku je 18.6 (SD=33.36). Veliko odstupanje po broju procenjivača, odnosno velika SD se javlja zbog toga što su neke kurseve studenti ocenjivali i na predavanjima i na vežbama, pa je broj procenjivača na nekim kursovima dupliran (otud visok maskimalni broj procenjivača od 372). Izvesno je da postoji izrazita razlika u broju procenjivača po nastavniku, što se odražava na kvalitet dobijenih procena (pouzdanije su procene nastavnika koje daje veći broj studenata).

Prosečne ocene nastavnika na dimenzijama procene

Prosečna ocena ekstrahovana iz 12 dimenzija procene nastavničkog rada na osnovnim studijama na Filozofskom fakultetu u Beogradu u akademskoj 2016/2017. godini iznosi 4.52 (SD=0.66). Najbolje studenti procenjuju redovnost konsultacija, $M = 4.75$ (SD=0.69). Nešto slabije su procenjeni obim i adekvatnost literature $M = 4.24$ (SD=1.06) i usaglašenost plana i obima materije $M = 4.18$ (SD=1.12).

GRAFIKON 1. Prosečne ocene na pojedinačnim tvrdnjama upitnika za evaluaciju nastavničkog rada (Fakultet u celini).

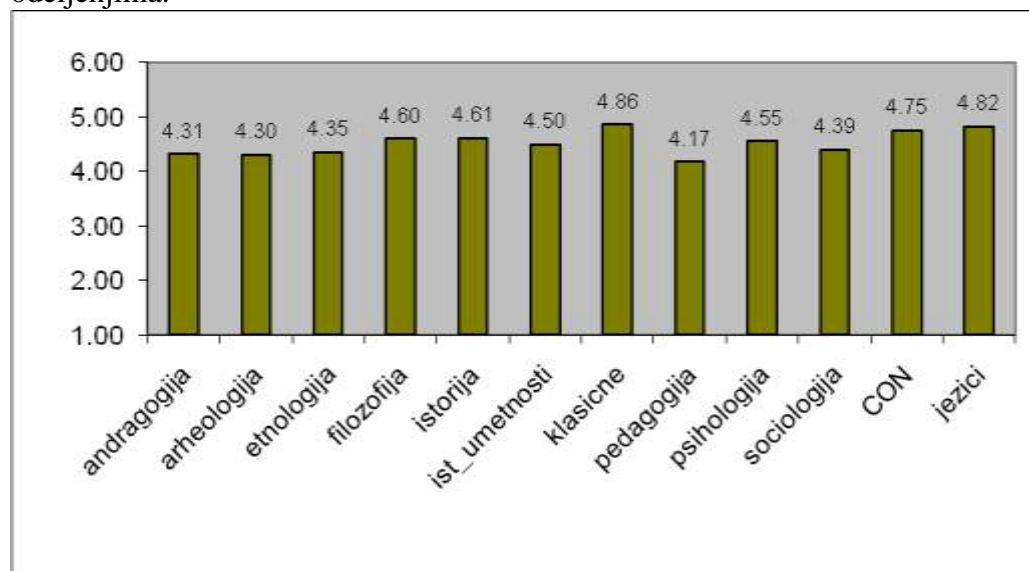

Razlike između studijskih grupa

Postoje razlike u proceni kvaliteta nastavnčkog rada između studijskih grupa ($F_{(11, 8410)}=176135814$, $p < 0.01$)¹. Najvišu prosečnu ocenu dobijaju nastavnici sa Odeljenja za klasične nauke, $M = 4.86$ ($SD=0.29$) i kabineta za strane jezike, $M = 4.82$ ($SD=0.29$), a najnižu sa Odeljenja za andragogiju i pedagogiju (grupa za pedagogiju), $M = 4.17$ ($SD=0.89$). Međutim treba napomenuti da su razlike između grupa, iako statistički značajne, minimalne i praktično zanemarljive. Odnosno, sve grupe imaju jako visoku prosečnu ocenu, preko 4.1, pa su razlike između njih zapravo male.

Pomenute razlike između odeljenja se odnose na pripadnost nastavnika pojedinim odeljenjima, a ne na pripadnost studenata. Dakle, razlike su dobijene na osnovu toga sa kog su odeljenja pojedini kursevi i nastavnici.

GRAFIKON 2. Prosečne ocene koje studenti dodeljuju nastavnicima/kursevima po odeljenjima.

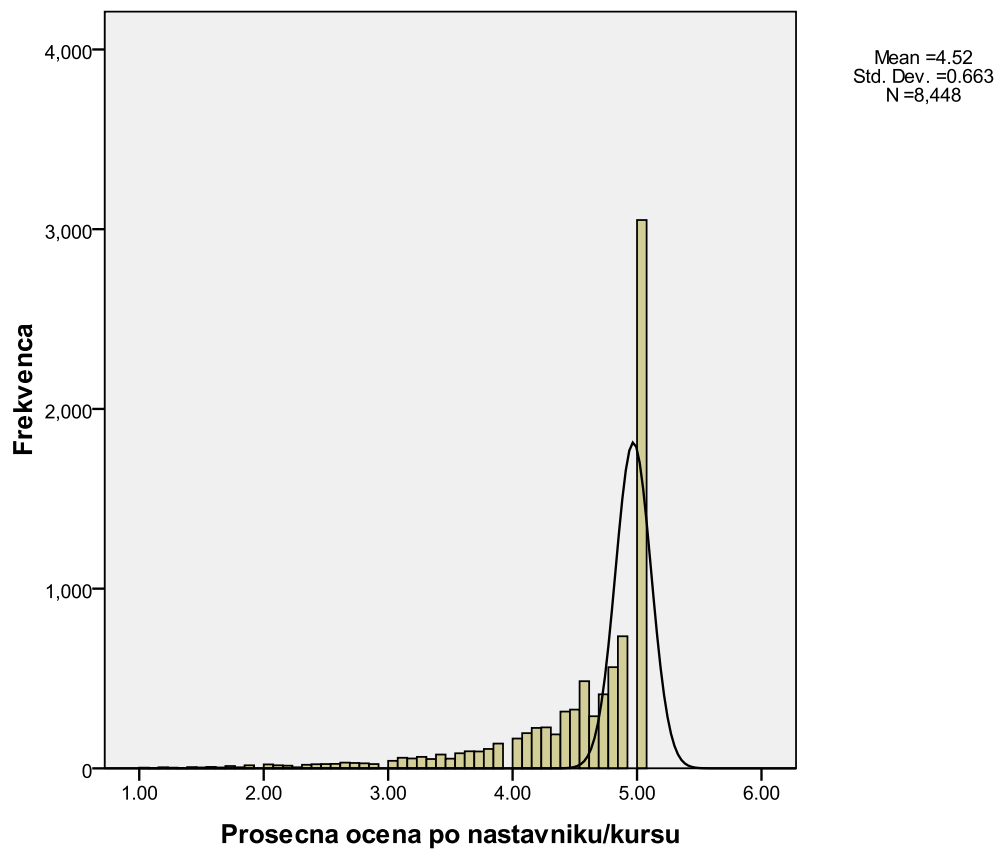

¹ Odeljenje za andragogiju i pedagogiju je razmatrano posebno za dve grupe, tj kao grupa za andragogiju i grupa za pedagogiju

Distribucija prosečnih ocena

Kada je reč o prosečnoj oceni, nastavnici koji spadaju u 2.275% (-2 SD) onih čiji je rad najniže evaluiran od strane studenata su imali prosečnu ocenu 2.5 i niže. Najniža prosečna ocena dodeljena nekom nastavniku je 1.

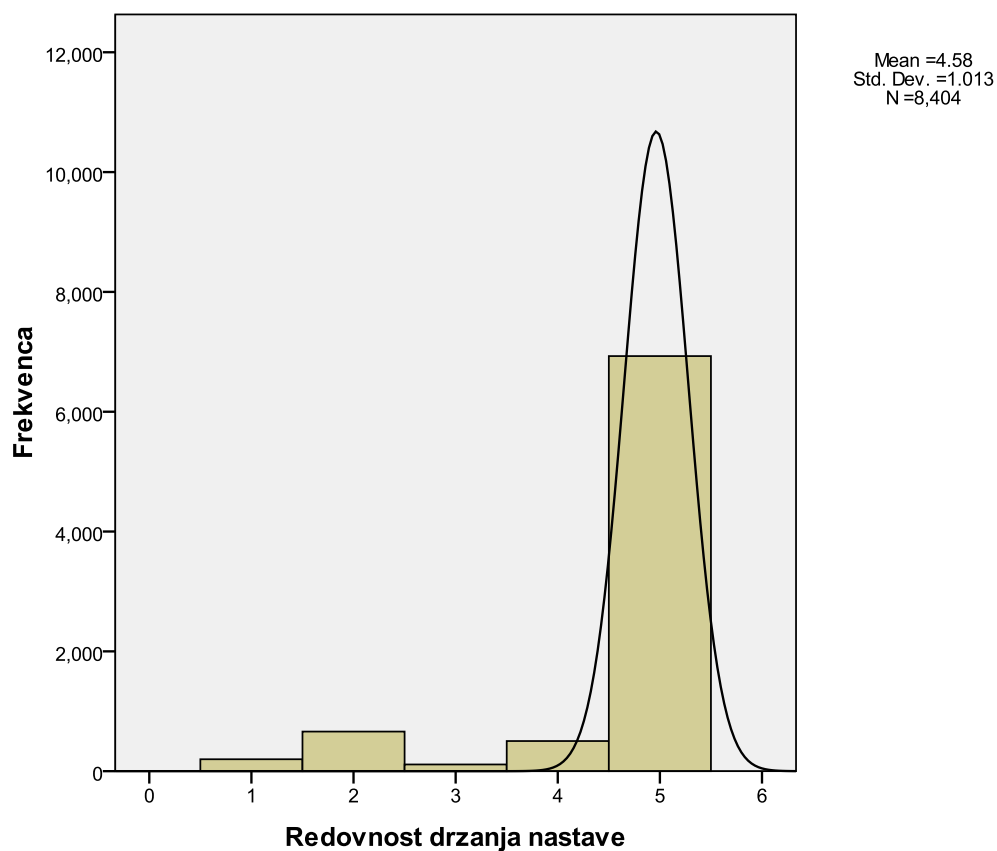
GRAFIKON 3. Distribucija prosečnih ocena koje studenti dodeljuju nastavniku/kursu (Fakultet u celini).

Redovnost održavanja nastave (izdvojena analiza studentskih procena).

Kada je reč o redovnosti održavanja nastave i kašnjenju, nastavnici koji spadaju u 2.275% (– 2 SD) onih čiji je rad na ovoj dimenziji procene najniže evaluiran od strane studenata su imali prosečnu ocenu 2 i niže. Najniža prosečna ocena dodeljena nekom nastavniku je 1.

GRAFIKON 4. Distribucija ocena koje studenti dodeljuju nastavniku/kursu na pitanju „Da li se nastava redovno održava- predavanja” (Fakultet u celini).

 TABELA 1: Prosečne ocene na pojedinačnim tvrdnjama i ukupno, po studijskim grupama.

Studijski program ²	Broj procena		t predavanja	t konsultacija	razumljivost	usaglasenost	podsticajne	predavanja pomažu	literatura	daje informacije	odgovara na pitanja	etičnost	objektivnost	opšti utisak	PROSEK
Andragogija	145	Prosek	3.15	4.58	4.45	3.54	4.45	4.29	4.19	4.59	4.64	4.67	4.71	4.50	4.31
		SD	1.62	0.92	0.98	1.22	0.96	1.15	1.17	0.80	0.80	0.84	0.88	0.89	0.69
Arheologija	121	Prosek	3.57	4.67	4.53	3.62	4.23	4.43	4.33	4.33	4.58	4.47	4.67	4.38	4.30
		SD	1.62	0.84	1.07	1.31	1.26	1.17	1.09	1.19	1.05	1.19	0.95	1.11	0.83
Etnologija i antropologija	491	Prosek	4.21	4.51	4.41	3.93	4.24	4.36	4.23	4.30	4.54	4.58	4.60	4.38	4.35
		SD	1.31	1.00	0.95	1.26	1.16	1.05	1.05	1.11	0.96	0.89	0.84	0.94	0.80
Filozofija	427	Prosek	4.38	4.81	4.65	4.19	4.50	4.63	4.50	4.54	4.74	4.84	4.81	4.65	4.60
		SD	1.24	0.59	0.76	1.26	0.90	0.83	0.85	0.91	0.72	0.55	0.66	0.73	0.62
Istorija	1407	Prosek	4.76	4.73	4.56	4.46	4.49	4.53	4.44	4.59	4.70	4.70	4.71	4.62	4.61
		SD	0.72	0.71	0.82	0.95	0.93	0.90	0.95	0.84	0.75	0.77	0.76	0.75	0.62
Istorija umetnosti	1556	Prosek	4.56	4.82	4.45	4.08	4.37	4.45	4.27	4.50	4.58	4.64	4.58	4.49	4.50
		SD	0.98	0.59	0.95	1.16	1.03	0.97	1.07	0.96	0.91	0.86	0.91	0.86	0.71
Klasične nauke	212	Prosek	4.96	4.91	4.78	4.72	4.80	4.78	4.71	4.83	4.88	4.94	4.96	4.87	4.86
		SD	0.26	0.48	0.50	0.60	0.52	0.59	0.64	0.51	0.39	0.24	0.19	0.38	0.30
Pedagogija	177	Prosek	3.57	4.38	4.23	3.49	4.26	4.03	4.04	4.20	4.44	4.55	4.61	4.27	4.17
		SD	1.65	1.10	1.27	1.12	1.13	1.39	1.13	1.20	1.12	1.03	0.94	1.12	0.90
Psihologija	1985	Prosek	4.69	4.77	4.44	4.12	4.46	4.46	3.88	4.50	4.71	4.76	4.72	4.50	4.55
		SD	0.89	0.62	0.88	1.10	0.87	0.93	1.16	0.89	0.70	0.68	0.70	0.80	0.60
Sociologija	1327	Prosek	4.61	4.71	4.30	4.05	4.19	4.16	4.02	4.28	4.56	4.64	4.60	4.33	4.39
		SD	1.00	0.74	0.96	1.11	1.11	1.15	1.10	1.05	0.83	0.81	0.83	0.89	0.71
CON	275	Prosek	4.98	4.88	4.70	4.63	4.73	4.69	4.37	4.67	4.77	4.84	4.81	4.68	4.75
		SD	0.15	0.51	0.57	0.71	0.56	0.64	1.03	0.74	0.56	0.45	0.54	0.66	0.40
Kabinet za strane jezike	307	Prosek	4.98	4.95	4.75	4.76	4.67	4.76	4.59	4.79	4.96	4.94	4.94	4.81	4.82
		SD	0.16	0.32	0.62	0.59	0.61	0.55	0.77	0.55	0.26	0.26	0.32	0.43	0.29
Ukupno	8404	Prosek	4.58	4.75	4.48	4.18	4.41	4.44	4.24	4.49	4.66	4.71	4.69	4.51	4.52
		SD	1.01	0.69	0.89	1.12	0.97	0.98	1.06	0.93	0.79	0.76	0.78	0.83	0.66

² Odeljenje za andragogiju i pedagogiju je razmatrano posebno za dve grupe, tj kao grupa za andragogiju i grupa za pedagogiju

Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika:

Ispitivana je povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnicima daju studenti sa boljim uspehom. Povezanost je određivana Pirsonovim koeficijentom korelacije. Ovaj koeficijent uzima vrednosti od 0 do 1 ako je povezanost direktno proporcionalna, ili od 0 do -1 ako je obrnuto proporcionalna. Vrednosti bliže nuli označavaju nisku, a bliže 1 ili -1 visoku povezanost. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Za ceo Fakultet:

Na nivou celog fakulteta jeste dobijena značajna povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika, na većini pitanja i te povezanosti su boldirane u tabeli (Tabela 2). Međutim, iako značajne zbog velikog broja procena, te povezanosti su veoma male i praktično nebitne (prosečna povezanost je 0.004). Uticaj uspeha na studijama na procene je manji od 0.2%, što znači da su drugi faktori daleko važniji pri proceni nastavnika od strane studenata (preko 99.8% procene je određeno drugim faktorima).

TABELA 2: Povezanost uspeha na studijama i procena nastavnika (Fakultet u celini)
– značajne korelacije su boldirane.

PITANJE	Korelacija sa prosečnom ocenom
Da li se nastava redovno održava- predavanja	-0.12
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	-0.01
Razumljivost i način izlaganja materije predviđene predmetom	0.04
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	-0.06
Podsticanje studenata na aktivnost, kritičko razmišljanje i kreativnost	0.03
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakše savlada materiju predviđenu predmetom	0.05
Obim i kvalitet preporučene literature	0.04
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad studenata	0.02
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi računa o studentskim komentarima	0.04
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	0.05
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	0.06
Opšti utisak	0.05
Ukupan skor	0.01
MEDIJANA	.004

Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika:

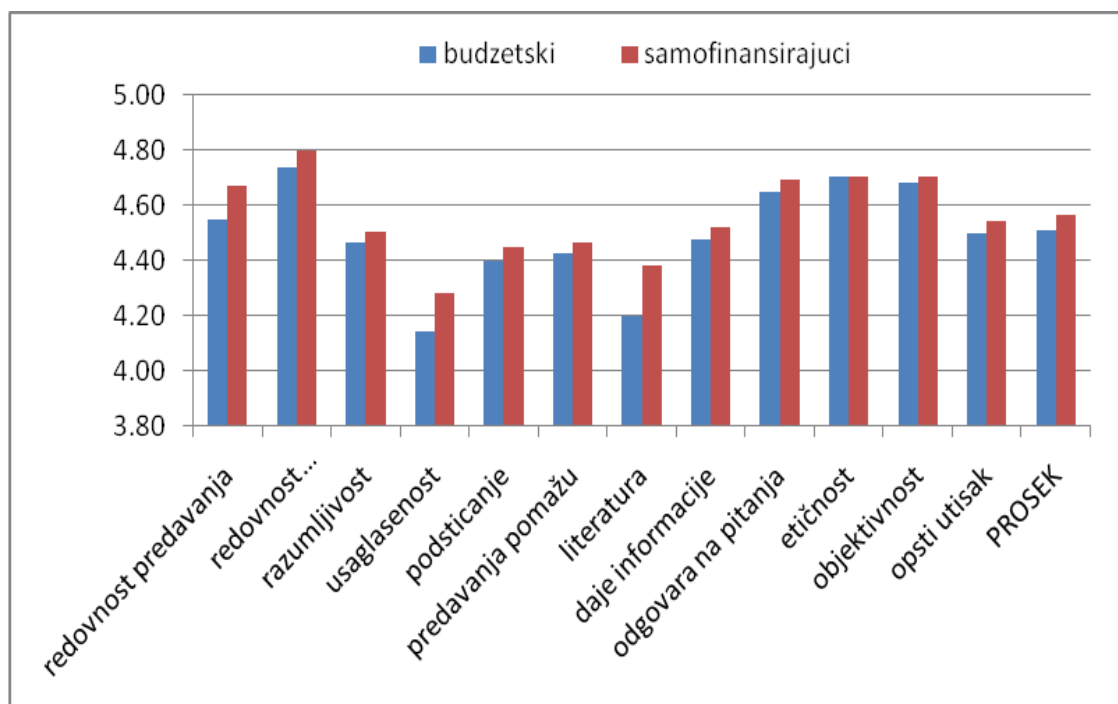
Takođe, ispitivana je i povezanost statusa studenata i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnicima daju studenti koji se finansiraju iz budžeta. Povezanost je određivana Analizom varijanse. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Na nivou celog fakulteta dobijena je značajna povezanost statusa studenata i procena nastavnika na nekoliko pitanja (ta pitanja su boldirana u narednoj tabeli) i na ukupnom skor (Tabela 3). Na svim pitanjima na kojima je dobijena značajna razlika samofinansirajući studenti daju nastavnicima nešto više ocene (grafikon 5). Na preostalim pitanjima (nisu boldirana u narednoj tabeli) samofinansirajući i budžetski studenti daju slične ocene nastavnicima i saradnicima.

TABELA 3: Povezanost statusa studenta (budžet-samofinansiranje) i procena nastavnika (Fakultet u celini) – značajne razlike su boldirane.

PITANJE	df1	df2	F	Sig.
Da li se nastava redovno održava- predavanja	1	8127	17.27	0.00
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	1	6520	7.88	0.01
Razumljivost i način izlaganja materije	1	7937	2.76	0.10
Usaglasenost plana predavanja i obima materije	1	5041	12.33	0.00
Podsticanje studenata na aktivnost i kreativnost	1	8103	3.55	0.06
Predavanja pomazu studentu da lakše savlada materiju	1	7909	1.54	0.22
Obim i kvalitet preporučene literature	1	4914	22.48	0.00
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad	1	7992	2.90	0.09
Nastavnik odgovara na pitanja...	1	8069	3.52	0.06
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji	1	8079	0.03	0.85
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	1	7266	0.93	0.34
Opšti utisak	1	8096	4.02	0.04
UKUPNO	1	8170	9.53	0.00

GRAFIKON 5: Povezanost statusa studenata (budžetski ili samofinansirajući) i procena nastavnika (Fakultet u celini).

Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika:

Ispitivana je povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika, da bi se utvrdilo da li bolje ocene nastavnika daju studenti koji češće prisustvuju časovima. Povezanost je određivana Pirsonovim koeficijentom korelacije. Ovaj koeficijent uzima vrednosti od 0 do 1 ako je povezanost direktno proporcionalna, ili od 0 do -1 ako je obrnuto proporcionalna. Vrednosti bliže nuli označavaju nisku, a bliže 1 ili -1 visoku povezanost. Povezanost je određivana za Fakultet u celini.

Za ceo Fakultet:

Na nivou celog fakulteta dobijena je značajna povezanost prisustvovanja časovima na skoro svim pitanjima i sa ukupnim skorom (Tabela 4). U proseku, studenti koji češće posećuju predavanja daju nešto više ocene nastavnicima. Iako značajne, dobijene povezanosti su jako male (prosečna povezanost je oko 0.10), tako da je uticaj uspeha na studijama na procene zanemarljiv. Taj uticaj je manji od 1%, što znači da su drugi faktori daleko važniji pri proceni nastavnika od strane studenata (preko 99% procene je određeno drugim faktorima).

TABELA 4: Povezanost prisustvovanja časovima i procena nastavnika (Fakultet u celini) – značajne korelacije su boldirane.

PITANJE	Korelacija sa prisustvom
Da li se nastava redovno održava- predavanja	0.56
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	0.17
Razumljivost i način izlaganja materije predviđene predmetom	0.10
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	0.48
Podsticanje studenata na aktivnost, kritičko razmišljanje i kreativnost	0.09
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakše savlada materiju predviđenu predmetom	0.09
Obim i kvalitet preporučene literature	0.11
Nastavnik daje korisne informacije za buduću rad studenata	0.08
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi računa o studentskim komentarima	0.06
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	0.04
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	0.04
Opšti utisak	0.10
Ukupan skor	0.22
MEDIJANA	.10

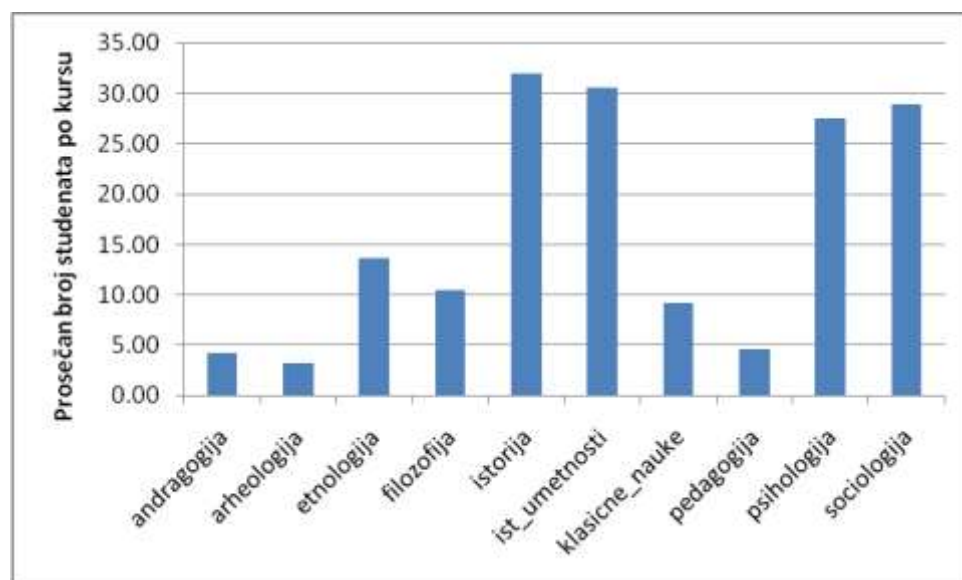
Razlike između studijskih grupa u broju procenjivača

Postoje razlike u u broju studenata koji su radili procenu između studijskih grupa ($F_{(9, 412)}=6.02$, $p< 0.01$). Najviše studenata po jednom kursu je procenjivao Odeljenje za istoriju, $M = 31.98$ ($SD=33.34$), a najmanje Odeljenje za arheologiju, $M = 3.27$ ($SD=3.04$).

TABELA 5. Prosečan broj procenjivača po kursevima za svako odeljenje.

	N	Aritmetička sredina	SD
Andragogija	34	4.26	4.62
Arheologija	37	3.27	3.04
Etnologija i antropologija	36	13.64	12.80
Filozofija	41	10.41	10.86
Istorija	44	31.98	33.34
Istorija umetnosti	51	30.51	41.66
Klasične nauke	23	9.22	7.89
Pedagogija	38	4.66	3.82
Psihologija	72	27.57	53.19
Sociologija	46	28.85	38.08
Total	422	18.60	33.36

GRAFIKON 6. Prosečan broj procenjivača po odeljenjima.

Razlike u broju procenjivača i prosečnoj oceni i odnosu na prethodne godine (elektronsko-papirno)

Kada je u pitanju odnos broja procenjivača po jednom kursu u školskoj 2016/2017. godini (elektronska evaluacija u jesenjem i papir-olovka/elektronska evaluacija u prolećnom semestru) i u ranijim evaluacijama (papir-olovka evaluacija u oba semestra) vidimo da i dalje postoji značajno smanjenje broja procenjivača. Naime, sa prosečnih 20.57 procena po jednom kursu ovogodišnja evaluacija je pala na prosečnih 18.6. Međutim, ovaj podatak zapravo pokazuje da je papir-olovka evaluacija u prolećnom semestru približila broj procenjivača onom koji je postojao ranijih godina, jer je u zimskom semestru ove godine (u kojem je održana samo elektronska evaluacija) prosečan broj procenjivača bio 5.28.

TABELA 6. Razlika prosečnog broja procenjivača pri elektronskoj i papir-olovka evaluaciji.

test=20.57	N	AS	SD	t	df	Sig.
br_stud_po_kursu	422	18.60	33.36	6.69	421	0.00

Kada je u pitanju odnos prosečne ocene koju studenti daju nastavnicima u školskoj 2016/2017. godini (elektronska evaluacija u jesenjem i papir-olovka/elektronska evaluacija u prolećnom semestru) i u ranijim evaluacijama (papir-olovka evaluacija) vidimo da postoji značajna promena. Naime, u ranijim, papir-olovka evaluacijama prosečna ocena data nastavniku od strane studenata je bila 4.4, a u školskoj 2016/2017. godini iznosi 4.52. Međutim, iako značajna zbog veoma velikog broja procena, promena prosečne ocene je jako mala i praktično zanemarljiva jer iznosi samo 0.12.

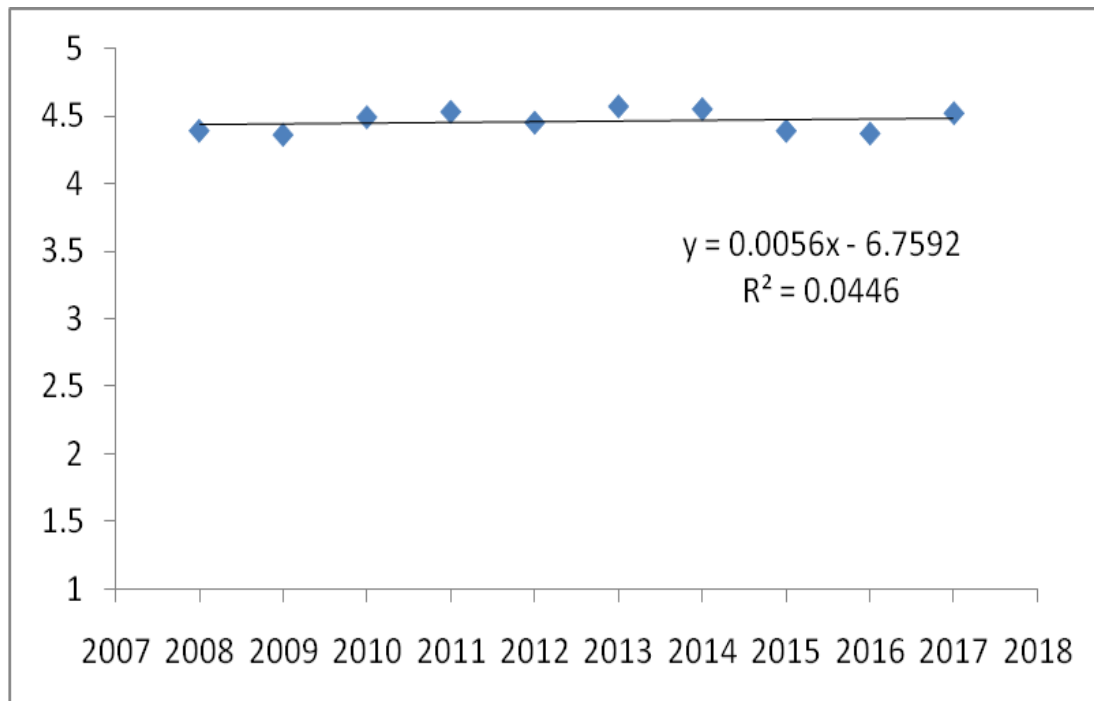
TABELA 7. Razlika prosečne ocene nastavnika pri elektronskoj i papir-olovka evaluaciji.

test=4.4	N	AS	SD	t	df	Sig.
prosek	8448	4.52	0.66	0.00	0	0.00

Dakle, prosečna ocena nastavnika, kao i svi ostali trendovi (razlike između odeljenja, između budžetskih i samofinansirajućih studenata, povezanost sa uspehom i prisustvom) se NISU značajno promenili uvođenjem elektronske evaluacije kao ni vraćanjem na papir-olovka ispitivanje. Jedino se vraćanjem papir-olovka evaluacije povećao broj procenjivača u odnosu na elektronsku.

Trend promene ukupne prosečne ocene fakulteta

Prosečna ocena koju student daju nastavniku/kursu na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu pokazuje priličnu stabilnost u vremenu i kreće se oko 4.5. U periodu od školske 2007/2008. godine, do danas, vidimo da se ta ocena praktično ne menja i kreće se u rasponu od 4.3 do 4.6.

Analiza instrumenta

Instrument koji se koristi u studentskoj evaluaciji pedagoškog rada na osnovnim studijama sastoji se od 12 tvrdnji za nastavnike i 10 tvrdnji za saradnike. Uopšteno govoreći, instrument pokazuje zadovoljavajuće merne karakteristike. Pouzdanost je određivana Krombahovim Alfa koeficijentom, koji može imati vrednosti od 0 do 1; što je ovaj koeficijent bliži 1 pouzdanost je veća, odnosno procenat moguće greške merenja je manji. Unutrašnja pouzdanost korišćenog upitnika je preko 0.90 (Kronbahov Alfa koeficijent=0.912). Faktorska analiza izdvaja jedan faktor koji objašnjava 56.55% varijanse u procenama, odnosno odgovori na svim stavkama su povezani, što daje osnovu za računanje ukupnog skora.

TABELA 8: Matrica komponentata (prikazuje strukturu faktora, tj. pokazuje koliko svaka od stavki korelira sa zajedničkim faktorom).

	Komponenta (faktor)
Da li se nastava redovno održava- predavanja	0.27
Da li se nastava redovno održava- konsultacije	0.63
Razumljivost i način izlaganja materije predviđene predmetom	0.82
Usaglasenost plana predavanja i obima materije predviđene predmetom	0.59
Podsticanje studenata na aktivnost, kritičko razmišljanje i kreativnost	0.81
Predavanja nastavnika pomazu studentu da lakše savlada materiju predviđenu predmetom	0.85
Obim i kvalitet preporučene literature	0.70
Nastavnik daje korisne informacije za budući rad studenata	0.84
Nastavnik odgovara na pitanja i vodi računa o studentskim komentarima	0.82
Profesionalnost i etičnost nastavnika u komunikaciji sa studentima	0.79
Objektivnost i nepristrasnost u oceni znanja studenata	0.76
Opšti utisak	0.90

Metod izdvajanja faktora: Analiza glavnih komponentata
Izdvojena je jedna komponenta (faktor)

GRAFIKON 7. Katelov skater dijagram, tj. prikaz pouzdanosti dobijenih faktora na upitniku (vidi se da se jasno izdava jedan faktor od ostalih).

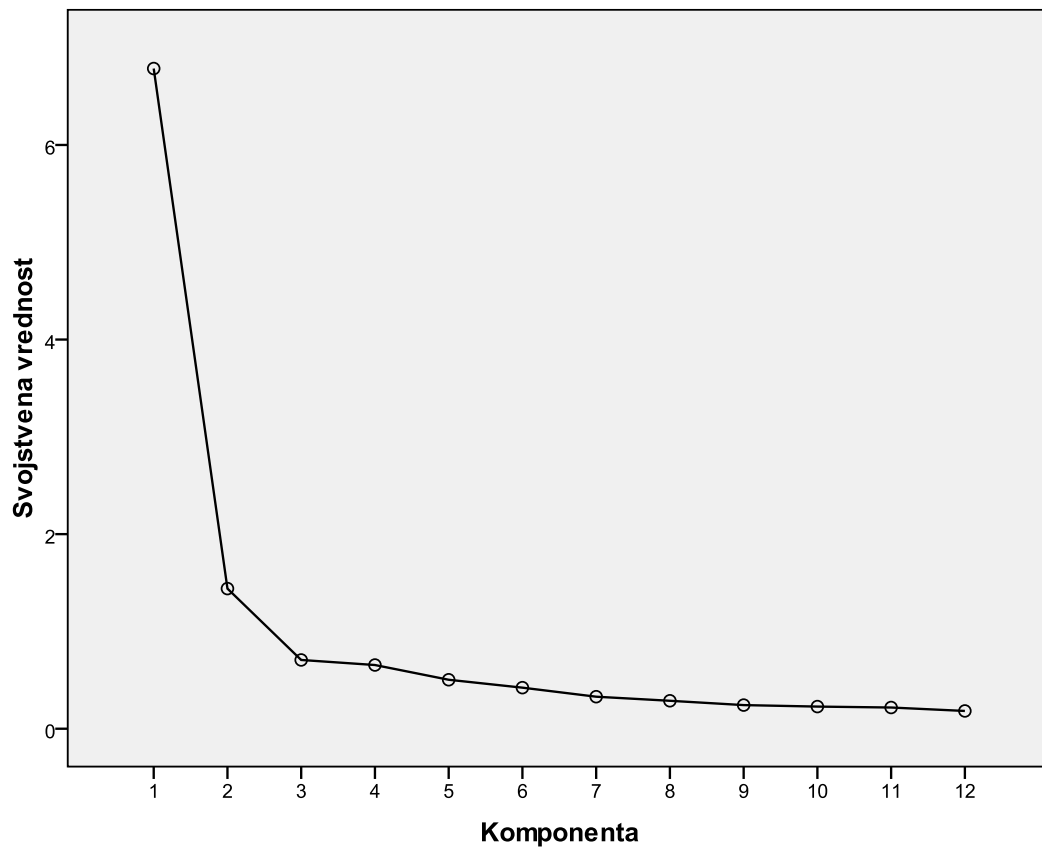

TABELA 9: Procenat objašnjene varijanse.

Komp onenta	Početne svojstvene vrednosti			Suma kvadriranih zasićenja		
	Total	Procenat varijanse	Kumulativni %	Total	Procenat varijanse	Kumulativni %
1	6.79	56.55	56.55	6.79	56.55	56.55
2	1.44	12.00	68.55			
3	0.71	5.89	74.44			
4	0.65	5.46	79.89			
5	0.50	4.19	84.09			
6	0.42	3.52	87.60			
7	0.33	2.74	90.35			
8	0.29	2.39	92.74			
9	0.24	2.02	94.77			
10	0.23	1.90	96.66			
11	0.22	1.82	98.48			
12	0.18	1.52	100.00			

Metod izdvajanja faktora: Analiza glavnih komponenata